

Vastaus kirjalliseen kysymykseen E 30/2014 koskien koulutusta kaikille

Koulutus kaikille elinikäisestä näkökulmasta on konkreettinen tavoite koulutusalan pohjoismaisessa yhteistyössä ja osa koulutus- ja tutkimusministerineuvoston (MR-U) *Osaamisella vihreää kasvua ja hyvinvointia* -strategiaa.

Strategiassa viitataan tarpeeseen kehittää strategioita, joilla turvataan elinikäinen oppiminen, ja siinä painotetaan koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankittua osaamista sekä panostuksia työntekijöiden perusosaamisen parantamiseen.

Strategiassa on kaksi konkreettista tavoitetta:

- kehittää elinikäisen oppimisen tehokkaita strategioita, jotka edistävät joustavuutta ja liikkuvuutta
- kehittää työpaikkoja oppimispaikkana ja lisätä verkko-opetuksen käyttöä aikuisten oppimisessa sekä edistää julkisen ja yksityisen sektorin sekä oppilaitosten kumppanuuksia aiemmin hankitun osaamisen arvioinnissa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on työskennellyt usean vuoden ajan näiden tavoitteiden parissa, ja työtä kanavoidaan pääasiallisesti Aikuisten oppimisen pohjoismaisen verkoston (NVL) kautta. NVL on Pohjoismaiden ministerineuvoston alainen ohjelma, jonka tavoitteena on tuoda esiin aikuisten oppimiseen liittyviä kokemuksia ja osaamista Pohjoismaissa. NVL edistää kokemustenvaihtoa sekä hyvien käytäntöjen ja toimintamallien jakamista verkostojen ja kohtaamispaikkojen avulla. Lisäksi NVL edistää tiedonkeruuta analyysien ja vertailevan tutkimuksen kautta sekä tiedottamalla toimivista menetelmistä ja malleista.

NVL:n tavoitteena on

- edistää elinikäisen oppimisen ja osaamisen kehittämisen strategioiden kehittämistä ja toteuttamista aikuisten oppimisen eri osa-alueilla Pohjoismaissa
- tukea henkilökohtaista kehitystä ja demokraattista osallistumista aikuisten oppimisen eri muotojen avulla
- edistää vuorovaikutusta Nordplus-ohjelman kanssa Pohjoismaiden koulutusjärjestelmien kehittämiseksi
- tiedottaa järjestelmällisesti ja strategisesti aikuisten oppimisen pohjoismaisen yhteistyön kokemuksista ja tuloksista ensisijaisesti Pohjoismaissa ja Euroopassa.

NVL keskittyy toiminnassaan seuraaviin aiheisiin: innovaatio aikuisten oppimisessa, työssä oppiminen, ohjaus, tunnustaminen ja joustavuus koulutuksissa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston ja NVL:n alaisuudessa on käynnissä useita toimia edustaja Blixin kirjallisessa kysymyksessään esiin tuomilla aloilla. Yksi näistä on vuonna 2012 julkaistu pohjoismainen raportti *Elinikäinen oppiminen – Pohjoismaiden tehokkaat strategiat*. Seuraavaksi esitellään lyhyesti muita olennaisia toimia.

Elinikäinen oppiminen ja työssä oppiminen

NVL:n verkosto on perustanut kohtaamispaikkoja ja luonut vuoropuhelua työelämän ja koulutuksen välille tavoitteena motivoida oppimiseen ja luoda uusia oppimismahdollisuuksia, luoda enemmän räätälöityjä koulutuksia ja edistää mielekkäitä työuria. NVL on julkaissut kaksi raporttia, joissa esitellään analyysejä opetusesimerkeistä ja määritellään onnistuneelle aikuisten oppimiselle ja koulutukselle tunnusomaisia piirteitä ottaen myös huomioon, miten

voidaan selvittää yhteiskunnan ja työmarkkinoiden kriiseistä ja muutoksista. Molemmat raportit on esitelty yhdeksässä eri tapahtumassa Pohjoismaissa ja Euroopassa.

<http://www.nordvux.net/rapporter/nvl-rapporter/kompetensutveckling>

Lisäksi NVL on järjestänyt kuusi kokoontumista Pohjoismaissa sekä Färsaarilla työelämän ja koulutuksen välisen vuoropuhelun edistämiseksi. Kokouksissa on selvitetty yhteistyöhalua ja -tarpeita molemmilla sektoreilla tavoitteena luoda parempaa koulutustarjontaa sekä osaamisen kehittämismahdollisuuksia, jotka edistävät mielekkäitä työuria. Sekä työnantaja- että työntekijäpuolen keskeiset toimijat ovat osoittaneet kiinnostusta verkostoyhteistyöhön. NVL on myös luonut tärkeitä yhteyksiä työssä oppimista käsittelevässä hankkeessa, joka on osa Pohjoismaiden ministerineuvoston Kestävä pohjoismainen hyvinvointi -ohjelmaa.

Työ jatkuu vuosina 2015 ja 2016. NVL:n tehtävänä on

- analysoida järjestelmiä ja rakenteita, joilla turvataan osaamisen saatavuus Pohjoismaiden työelämässä
- selvittää ja tuoda esiin haasteita, jotka liittyvät vuoropuhelun ja koordinoinnin parantamiseen osaamisen kehittämispanostusten osalta aikuiskoulutusjärjestelmien ja työssä oppimisen välillä
- järjestää seminaareja, joissa kerätään aikuisoppimisen eri toimijoilta tietoa tehokkaista ratkaisuista koskien osaamisen kehittämistä työpaikoilla.

Perusosaamiseen liittyvät haasteet

NVL on edistänyt laadun kehittämistä aikuisten oppimisessa aikuisopettajien osaamisen kehittämisen kautta. Työssä on erityisesti keskitytty digitaalisiin taitoihin sekä joustavan oppimisen lähtökohtiin, joilla voidaan muun muassa motivoida oppimiseen, avata uusia oppimismahdollisuuksia sekä kohottaa koulutustasoa erityisten kohderyhmien parissa.

Lukutaitokysymysten parissa toimiva pohjoismainen Alfarådet-verkosto on laatinut osaamistason kuvauksia suosituksineen, jotka on julkaistu raportissa *Lärarkompetens för undervisning i grundläggande litteracitet för vuxna med andra modersmål än de nordiska* (Pätevyys peruslukutaidon opettamisessa aikuisille, joiden äidinkielenä ei ole pohjoismainen kieli). Välttämättömänä osaamisena ja erikoistumisosaamisena pidettävät taidot edellyttävät pedagogista ja didaktista perusosaamista sekä perustietoja vieraan kielen opetuksesta. Alfarådet ottaa yhteyttä asianomaisiin ministeriöihin, korkeakouluihin ja yliopistoihin kussakin Pohjoismaassa koskien koulutuksen ja täydennyskoulutuksen perustamista.

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen/validointi

Tunnustamisen pohjoismainen asiantuntijaverkosto keskittyy järjestelmäkehitykseen sekä laadun parantamiseen tunnustamistyön pohjoismaisissa ja kansallisissa panostuksissa. Asiantuntijaverkosto pyrkii erityisesti siihen, että osaamisen tunnustaminen nähtäisiin osana elinikäistä oppimista, jolloin se vahvistaisi osaamisen kehittämistä sekä valmiuksien ja taitojen tunnustamista riippumatta siitä, miten ne on hankittu.

Tunnustamisverkosto laati vuonna 2010 asiakirjan aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen haasteista Pohjoismaissa, jossa esitettiin suosituksia jatkotyölle kansallisesti ja Pohjoismaissa. Euroopan unionin neuvosto hyväksyi joulukuussa 2012 uudet validointiin liittyvät suositukset. Verkosto on EU:n suositusten sekä aikaisempien pohjoismaisten suositusten pohjalta käynnistänyt työn pohjoismaisten suositusten tarkistamiseksi, jotta ne olisivat yhtenäiset EU:n suositusten kanssa ottaen samalla huomioon pohjoismaiset tarpeet.

Vuonna 2013 verkosto käynnisti työn uusien suositusten laatimiseksi ja validointityön kehittämiseksi. Työn lähtökohtana on neuvoston suositus <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:FI:PDF>, jossa muun muassa todetaan, että kaikkien (sopimuksen allekirjoittaneiden) maiden tulee saada oma kansallinen validointijärjestelmä valmiiksi vuoteen 2018 mennessä. Verkosto on määritellyt indikaattoreita, joita voidaan käyttää arvioitaessa kehityksen etenemistä eri maissa, mutta niiden avulla voidaan myös vertailla eri maita ja niiden validointijärjestelmiä. Työ on loppuvaiheessa ja sen arvioidaan olevan valmis julkaistavaksi keväällä 2015.

Koulupudokkuutta koskeva pohjoismainen tietokanta

Kuten Pohjoismaiden neuvosto toteaa, aivan liian moni Pohjoismaiden nuorista jättää lukion tai ammattikoulun kesken, mistä on seurauksena heikko kiinnittyminen työmarkkinoille, turvattomuus ja epävarmuus tai mahdollisesti jopa pysyvä työmarkkinoiden ulkopuolelle joutuminen. Pohjoismaissa on käynnistetty monia hankkeita ja aloitteita, joilla pyritään ehkäisemään pudokkuutta. Hankkeet jäävät usein "paikallisiksi salaisuuksiksi" sen sijaan, että ne leviäisivät laajempaan tietoisuuteen ja innoittamaan muita. Jotta yhä useampi nuori saataisiin suorittamaan tutkinto, lokakuussa 2013 julkaistiin koulupudokkuutta koskeva pohjoismainen tietokanta. Se kokoaa käytännön työkaluja, menetelmiä ja hyviä esimerkkejä, joiden avulla oppilaitokset voivat ehkäistä pudokkuutta ja näin parantaa nuorten mahdollisuuksia.

Tärkeä osa hanketta on tuoda esiin tietokantaa ja kerättyjä tuloksia. Tietokantaa päivitetään ja uutta aineistoa julkaistaan jatkuvasti. Pohjoismainen hyvinvointikeskus vastaa tehtävästä.

Edellä esitetyn perusteella viitataan siihen, että pohjoismaisessa yhteistyössä on jo olemassa elinikäisen oppimisen strategia niiden tavoitteiden kautta, jotka on asetettu NVL:lle ja joita se toteuttaa yhteistyössä maiden kanssa. Poliitikan ja toiminnan yhtenevyys sekä syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden huomioiminen sisältyvät tähän työhön.

Tarkempi selvitys asiasta annetaan ilmoituksessa elinikäistä oppimista käsittelevässä suosituksessa (26/2014), johon sisältyy myös ehdotus kaikkien kansalaisten elinikäisestä oikeudesta koulutukseen. Pohjoismaat jatkavat suositukseen liittyvää keskustelua opetus- ja tutkimusvirkamieskomitean (ÄK-U) kokouksessa maaliskuussa, joka jälkeen ilmoitus toimitetaan Pohjoismaiden neuvostolle.